

Uniunea noastră Europeană – A sosit timpul să îndrăznim, să acționăm și să oferim rezultate

Propunere din partea Asociației foștilor deputați în Parlamentul European (AFD) adresată Conferinței privind viitorul Europei

Scopul prezentei propuneri, care se bazează pe rapoartele și documentele reuniunilor din 22 aprilie, 30 iunie, 12 octombrie și 7 decembrie 2021, precum și pe contribuțiile valoroase și diverse ale unor membri ai Asociației foștilor deputați (AFD) și ale unor deputați în Parlamentul European, este de a ajunge la un consens larg în cadrul AFD și al Grupului său de reflecție privind viitorul Europei pentru a contribui la sesiunea plenară a Conferinței privind viitorul Europei (denumită în continuare „conferința”).

Introducere

„Am fost mereu de părere că Europa avea să se construiască în perioade de criză și că avea să reprezinte suma soluțiilor pe care le-am fi găsit la aceste crize.” [Jean Monnet, *Mémoires* (Memorii), Paris, Fayard, 1976, p. 488]

În această perioadă de criză gravă, este mai important ca niciodată ca Uniunea Europeană (UE), care se confruntă cu provocări atât din interiorul, cât și din afara statelor sale membre, să reflecteze asupra viitorului său. Foștii deputați în Parlamentul European, care se reunesc sub egida AFD, pot contribui dintr-o perspectivă specială, date fiind **expertiza, experiența și memoria lor instituțională și politică** a singurei instituții a UE aleasă direct de cetățenii europeni.

Conferința reprezintă o ocazie unică de a reflecta și de a conduce dialogul privind viitorul UE într-un mod deschis și incluziv.

În opinia noastră, Conferința ar trebui să se concentreze pe aspectele generale legate de integrarea europeană, de modalitățile prin care UE poate deveni mai eficientă, își poate spori capacitatea de a acționa și de a îndeplini așteptările cetățenilor, precum și

pe modul în care statul de drept poate fi protejat mai bine, fără a exclude posibilitatea unei modificări a tratatului. Sperăm, de asemenea, că unele întrebări interinstituționale, cum ar fi viitorul așa-numitului sistem „Spitzenkandidaten” (candidatul cap-de-listă), vor fi soluționate și că se vor trage învățăminte din cea mai recentă criză traversată de UE, și anume actuala pandemie de COVID-19.

Trebuie să facem mai mult. Prin urmare, în calitate de foști deputați în Parlamentul European, ne dorim mai multă îndrăzneală, deoarece această șansă ca UE să fie mai ambițioasă în viitor nu ar trebui irosită.

Ținând cont de toate aceste aspecte, am decis să prezentăm cinci orientări generale pe care UE ar trebui să le urmeze când își va elabora politicile viitoare.

Am întocmit, de asemenea, o listă cu 10 propuneri concrete privind direcția în care UE ar trebui să se îndrepte sau, cu alte cuvinte, domeniile în care este necesar să se ia o inițiativă.

Orientări generale:

1. Articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană afirmă că UE „se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților. Aceste valori sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată prin pluralism, nediscriminare, toleranță, justiție, solidaritate și egalitate între femei și bărbați”. Pentru a asigura credibilitatea atât în interiorul, cât și în afara UE, valorile și principiile de bază ale Uniunii, astfel cum sunt definite mai sus, nu ar trebui să fie compartimentate prin limitarea lor la domenii de politică specifice, ci ar trebui să fie integrate cât mai mult posibil, prin intermediul unor mecanisme credibile și eficiente de asigurare a respectării legii, în toate acțiunile întreprinse de UE.

2. Pentru a răspunde așteptărilor cetățenilor, trebuie să existe voință politică de a acorda UE capacitatea de a acționa, atât în ceea ce privește normele (pentru a evita blocajele), cât și resursele. Este un aspect esențial pentru succesul Uniunii, corelând prioritățile cetățenilor cu instrumentele și mijloacele necesare în diverse domenii de

competență, eliminând astfel decalajul regretabil dintre așteptări și rezultate, precum și dintre declarații ambițioase și rezultate sub așteptări. În locul unei dezbateri despre mai multă sau mai puțină Europă, principiul director ar trebui să fie acela că UE primește ceea ce are nevoie pentru a putea acționa în conformitate cu așteptările cetățenilor.

3. Ar trebui utilizate toate instrumentele și mijloacele prevăzute în prezent în tratate, inclusiv acele oportunități care au rămas neutilizate până în prezent¹, nu în ultimul rând posibilitatea unei modificări a tratatului, care ar trebui să urmărească consolidarea în continuare a responsabilității instituțiilor și a sistemului democratic al UE, în special în ceea ce privește rolul Parlamentului și capacitatea de a ajunge la o decizie în cadrul Consiliului, eliminând astfel posibilitatea ca fiecare stat membru să-și exercite un drept de veto.

4. Toate inițiativele adoptate de UE ar trebui să includă obiectivele sale politice generale și nu să fie contrare acestora. Cu alte cuvinte, politicile UE ar trebui să reconcilieze interesele economice (creșterea economică și prosperitatea) cu protecția socială (bunăstarea), formând astfel o economie socială de piață competitivă, ținând totodată seama de standardele înalte de protecție a mediului și a climei. Într-adevăr, atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea reprezintă o provocare globală care necesită restructurarea societăților noastre în ansamblul lor pentru a permite adoptarea unor modele mai sustenabile și mai incluzive. UE ar trebui să dispună de mijloacele politice, juridice și financiare pentru a-și menține poziția de lider în acest domeniu.

5. Democrația UE ar trebui consolidată la toate nivelurile (local, regional și național), cu respectarea principiului subsidiarității, prin participarea mai structurată a cetățenilor și a organizațiilor societății civile și prin acordarea unei atenții sporite transparenței și accesibilității procesului decizional al UE. O astfel de participare nu este menită să slăbească nici rolul Parlamentului European și al parlamentelor naționale, nici procesul

¹ Pentru comentarii privind articolele nevalorificate din tratat, a se vedea: Rezoluția Parlamentului European din 16 februarie 2017 referitoare la îmbunătățirea funcționării Uniunii Europene valorificând potențialul Tratatului de la Lisabona (JO C 252, 18.7.2018): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:52017IP0049>.

electoral. Dimpotrivă, democrația participativă și cea reprezentativă ar trebui interpretate ca două principii care se consolidează reciproc. Rolul partidelor politice europene ar trebui consolidat, în special în timpul alegerilor pentru Parlamentul European.

Propuneri concrete:

1. Actuala pandemie de COVID-19 ne-a demonstrat, printre altele, că este necesară mai multă solidaritate între statele membre, în special în situații de urgență. Mecanismele de sprijin reciproc și de asistență pe termen scurt în domeniul sănătății ar trebui să fie organizate la nivelul UE. În acest sens, solidaritatea care a trecut dincolo de așa-numitul „coronaționalism” al răspunsului inițial orientat către statele membre, alături de succesele comune evidențiate în combaterea pandemiei, ar trebui să fie utilizată ca bază pentru soluții permanente. Cu alte cuvinte, întrebarea cea mai presantă ar trebui să fie: va fi UE mai bine pregătită când va lovi următoarea catastrofă sau criză majoră?²

2. Într-o lume în care statele membre nu pot concura singure cu superputerile mondiale, care acționează unilateral, ar trebui elaborată o veritabilă politică externă și de apărare a UE prin utilizarea mai frecventă a votului cu majoritate calificată (VMC) în cadrul Consiliului (de exemplu, pentru impunerea de sancțiuni) și prin utilizarea tuturor instrumentelor de flexibilitate din tratat, inclusiv cooperarea structurată permanentă (PESCO), pentru a evita blocajele. Este necesar să se dezvolte o capacitate de apărare comună și operațională, astfel încât UE – sau statele sale membre – să poată reacționa în situații de urgență sau de criză (ca, de pildă, cea de

² A se vedea amendamentul propus, printre altele, de Elmar Brok în cadrul Convenției privind viitorul Europei (2001-2003), în care adăugarea „combaterii amenințărilor la adresa sănătății publice care au un caracter transfrontalier semnificativ” a fost propusă ca o competență partajată a UE: <http://european-convention.europa.eu/docs/Treaty/pdf/12/global12.pdf> (pagina 11). A se vedea, de asemenea, trimerile la sănătatea publică drept competență partajată în raportul final al Grupului de lucru XI privind Europa socială (Bruxelles, 3 februarie 2003: <http://european-convention.europa.eu/pdf/reg/en/03/cv00/cv00516-re01.en03.pdf>), cum ar fi „actualul articol 152 [Tratatul de instituire a Comunității Europene (Tratatul de la Nisa, versiunea consolidată)] ar trebui extins pentru a conferi Uniunii mai multe competențe în domeniul sănătății publice și pentru a acoperi aspecte precum amenințările transfrontaliere grave, bolile transmisibile, bioterorismul și acordurile OMS” (pagina 15).

la aeroportul din Kabul). În aceste condiții, ar trebui consolidat pilonul european al Alianței Nord-Atlantice (NATO). Acestea sunt așteptările cetățenilor de la UE, îndeplinirea lor este doar o chestiune de voință politică. Trecerea la votul cu majoritate calificată în domeniul afacerilor externe ar transforma statele membre din jucători cu drept de veto în intermediari onești, care ar trebui să fie în măsură să ajungă la un consens pe teme sensibile și critice.

3. Pe baza experienței cu NextGenerationEU, Uniunea ar trebui să fie în măsură să își dezvolte în continuare resursele proprii și să decidă cu privire la acestea, la fel ca la orice alt nivel de guvernare. Cu alte cuvinte, UE ar trebui să se bucure de autonomie fiscală, și anume să poată colecta fonduri de pe piețele financiare prin emiterea de obligațiuni (capacitate de împrumut), inclusiv în afara Mecanismului de redresare și reziliență, și să perceapă taxe la nivelul UE în funcție de domeniile sale de competență³. Extinderea instrumentelor create de NextGenerationEU ar trebui discutată în contextul evaluării la jumătatea perioadei a Cadrului financiar multianual 2021-2027. O revenire la bugetele naționale echilibrate ar putea fi însoțită de creșterea împrumuturilor la nivelul UE pentru a prelua investițiile naționale. Aceste noi măsuri ar trebui, de asemenea, să fie consacrate în tratate. În plus, controlul parlamentar exercitat de Parlamentul European ar trebui extins dincolo de cheltuieli, pentru a acoperi și veniturile. Bugetul general al UE ar trebui să reflecte ambițiile sale. Nu se poate aspira la politici ambițioase, cu atât mai puțin la acțiuni îndrăznețe, atunci când mijloacele modeste aflate la dispoziție constituie o piedică.

4. Digitalizarea ar trebui să fie incluzivă – să nu lase pe nimeni în urmă – și să protejeze cetățenii UE și statele membre. UE ar trebui să își asume rolul de lider în combaterea criminalității informatice, în special a celei originare din țările terțe. Dezinformarea și răspândirea știrilor false subminează în mod sistematic valorile și principiile noastre și, prin urmare, ar trebui să fie considerate o infracțiune împotriva democrației. UE ar

³ „Dacă vrem ca acest pachet revoluționar să se transforme într-un adevărat «moment à la Hamilton» de care Europa are mare nevoie, trebuie să încercăm să menținem dinamica, găsim o modalitate de a prelunge capacitatea de împrumut dincolo de criză și de a transfera treptat resursele de la ajutorul bugetar național către finanțarea politicilor UE.” (Alain Lamassoure, 10 noiembrie 2021).

trebui să contribuie la garantarea unui spațiu electronic sigur pentru toate statele membre și la toate nivelurile de guvernare.

5. Este nevoie de mai multă educație și informare europeană, îndeosebi pentru generațiile tinere, în special prin elaborarea de materiale pedagogice multilingve și accesibile digital, pentru toți cetățenii, despre istoria Europei, în special pe baza perspectivelor transnaționale⁴, a integrării europene și a sistemului democratic al UE.

6. Ar trebui depuse mai multe eforturi pentru a proteja statul de drept, în special în ceea ce privește statele membre actuale. UE nu poate pretinde în mod credibil standarde înalte și conduita exemplară a țărilor candidate, cu atât mai puțin nu poate evidenția deficiențele din țările terțe, dacă propriile sale state membre nu acționează în conformitate cu valorile și principiile sale fundamentale. Prin urmare, UE ar trebui să elaboreze și să aplice integral în toate statele membre o serie de instrumente de asigurare a respectării legii.

7. Instabilitatea geopolitică, concurența mondială pentru resursele naturale, dependența UE de importurile de energie din țări terțe și impactul politicilor privind schimbările climatice subliniază necesitatea unei veritabile uniuni energetice. Obstacolele din calea integrării pieței interne ar trebui eliminate, ar trebui să existe o coordonare între politicile naționale, iar rolul energiei ar trebui inclus în politica externă a UE, pentru a stimula sursele regenerabile de energie din interiorul UE și pentru a furniza energie la prețuri accesibile și o aprovizionare cu energie extrem de sigură pentru toți cetățenii și întreprinderile de pe continent.

8. Sistemul candidaților cap de listă (Spitzenkandidaten) ar trebui respectat, în primul rând de către Parlamentul însuși. Viitorul sistemului depinde, în primul rând, de disponibilitatea Parlamentului de a adopta o poziție în fața Consiliului European. Pentru a consolida sistemul candidaților cap de listă, se are în vedere introducerea de liste transnaționale, având un număr limitat de mandate, cu condiția să nu creeze deputați în Parlamentul European de prim rang și de rang secund. În ceea ce privește numirea și alegerea Președintelui Comisiei, numărul de mandate al grupurilor

⁴ A se vedea, de exemplu, Casa Istoriei Europene: <https://historia-europa.ep.eu/ro/misiune-si-obiective>.

parlamentare este decisiv, toți deputații în Parlamentul European având un vot egal. În orice caz, ar trebui consolidată apropierea reprezentanților de alegătorii lor și măsura în care cetățenii se identifică cu deputații în Parlamentul European.

9. În calitate de a doua cameră a legiuitorului Uniunii, Consiliul ar trebui să depună mai multe eforturi pentru a face deliberările sale vizibile și transparente. Această cameră ar trebui să se comporte ca un organism public unic, în cadrul căruia sunt luate toate deciziile finale, cu reuniuni deschise tuturor cetățenilor, similare celor ale Parlamentului.

10. Este necesară o perspectivă europeană veritabilă pentru țările din Balcanii de Vest⁵. Acest lucru poate fi realizat numai printr-o foaie de parcurs concretă și detaliată, însoțită de un calendar strict. Astfel, condiționalitatea ar fi consolidată de ambele părți: țările candidate ar ști ce să facă și când să facă acest lucru pentru a deveni membre ale UE, în timp ce statele membre ar fi încurajate să respecte perspectivele de extindere asupra cărora au convenit și să consolideze capacitatea de integrare a UE, în special în procesele sale decizionale.

Contribuție adoptată la 8 decembrie 2021 de către Consiliul de administrație al AFD, compus din:

Hans-Gert PÖTTERING, președinte

Monica BALDI, vicepreședintă

Jean-Pierre AUDY, trezorier

Teresa RIERA MADURELL, secretar onorific

Michael HINDLEY, membru

Brigitte LANGENHAGEN, membră

Miguel Angel MARTÍNEZ MARTÍNEZ, membru

Edward McMILLAN-SCOTT, membru

Pier Antonio PANZERI, membru

Manuel PORTO, membru

⁵ A se vedea, de pildă, comunicatul de presă al PE din 25 martie 2021:

<https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20210322IPR00528/enlargement-reports-meps-fully-support-western-balkans-european-future>.

Pe baza unei propuneri adoptate la 7 decembrie 2021 de Grupul de reflecție al AFD privind viitorul Uniunii Europene, compus din:

Hans-Gert PÖTTERING, președintele AFD și fost președinte al Parlamentului European (președinte)

Enrique BARON CRESPO, fost președinte al Parlamentului European și al AFD (Spania, S&D, 1986-2009)

Elmar BROK, fost deputat în Parlamentul European (Germania, PPE, 1980-2019)

Pat COX, fost președinte al Parlamentului European și al AFD (Irlanda, ALDE, 1989-2004)

Monica FRASSONI, fostă deputată în Parlamentul European (Italia, Grupul Verzilor, 1999-2009)

Genowefa GRABOWSKA, fostă deputată în Parlamentul European (Polonia, SOC, 2004-2009)

Zita GURMAI, fostă deputată în Parlamentul European (Ungaria, S&D, 2004-2014)

Alain LAMASSOURE, fost deputat în Parlamentul European (Franța, PPE, 1989-1993/1999-2019)

Richard CORBETT, fost deputat în Parlamentul European (UK, S&D, 1996-2009/2014-2020) (observator)

În strânsă cooperare cu profesorul Steven Van Hecke și cu Elisabetta Fonck, secretarul general al AFD.